

Szerb Köztársaság,  
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,  
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,  
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,  
Újvidék



## KÖZTÁRSASÁGI ANYANYELVI VERSENY

2017/2018.

### 4. osztály

A tanuló kódja: \_\_\_\_\_

Pontszám: \_\_\_\_\_

#### UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 120 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagvd el a tantermet!

Javította: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Fellázadok és elhatározom, kitépem magam a kötelező olvasmányok közül, hadd vegyek végre ismét úgy könyvet a kezembe, hogy magam választottam, ami mellett én is olvasó lehetek, csak olvasó, kíváncsi a történet végére, vagy egy tanulmány felvetette kérdés megoldására. Szerencsére ennyi év után is tudok lelkesülni, meghatódni, szívből derülni, pedig az író színét, fonákját ismeri az irodalomnak, s olyat is látott már, milyen folyamat az, mikor regényt írnak. Ahogy az életem fogy, úgy nő a könyvtáram, nincs hét, hogy a kollégák közül valakitől, vagy külföldről a szakma nemzetközi mezőnyéből ne kapnék olvasnivalót, s bizony az ajándék könyvet, ha tartom a szakma íratlan törvényét, meg kell köszönnöm írásban, tisztességesen elolvasni, s úgy feldolgozni magamban, hogy a köszönőlevélben bírálhassak is, hiszen így tanultuk ezt, mikor még kölyökírók voltunk, és az előttünk járó nagy nemzedék diktálta számunkra az etikát és a szakmai illemszabályokat. Ritkán jutok hozzá, hogy magam válasszak olvasmányt, kedvem szerint. Ez ma ilyen nap lesz. Én sose járok úgy vidéki városban, hogy ki ne raboljam a helybeli antikváriumot, cipelem boldogan az olvasmányt Pestre annak a csüggesztő tudatában, hogy hónapok, esetleg még hosszabb idő után juthatok el odáig, hogy kinyithatom.

(Szabó Magda: *Olvasónaplómból* – részlet)

1. A szövegrészlet alább kiragadott mondatában **húzd** meg a **tagmondathatárokat**, **számozd** a **tagmondatokat**, az **utalószókat tedd zárójelbe**, a **kötőszókat karikázd be**, majd **állapítsd meg a tagmondatok közötti viszonyt! Rajzold meg a mondat szerkezeti ábráját!**

*Szerencsére ennyi év után is tudok lelkesülni, meghatódni, szívből derülni, pedig az író színét, fonákját ismeri az irodalomnak, s olyat is látott már, milyen folyamat az, mikor regényt írnak.*

2. A naplóírói én a szövegrészlet végén megállapítja: „Ez ma ilyen nap lesz.” **Fejtsd meg** a szövegkörnyezet alapján, **melyik szövegelőzményre utal vissza az ilyen** mutató névmás! **Írd le egy mondatban, milyen napot tervezett** a napló szubjektuma!

3. A szövegkohéziót biztosító kapcsolóelemek mely fajtájához tartozik a névmással, utalószóval történő előre vagy vissza utalás a szövegben? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- a) a kapcsolódás jelentéstani mutatóihoz;
- b) a kapcsolódás nyelvtani mutatóihoz;
- c) a szövegen kívüli tényezőkhöz kötődő kapcsolóelemekhez.

4. A naplórészlet két egymást követő mondata fejt ki, milyen a naplóírói én szerint az olvasó. Sorold fel ezek alapján a legfontosabb jellemzőit!

---



---

5. Röviden értelmezd, mit jelent a naplórészlet alábbi kijelentése!

*Én sose járok úgy vidéki városban, hogy ki ne raboljam a helybeli antikváriumot...*

---



---

6. A szöveggörnyezet segítségével állapítsd meg az alábbi állítások igazságértékét! Karikázd be az **I**-t, ha igaznak tartod az állítást, illetve a **H**-t, ha hamisnak véled azt!

a) A szakma nemzetközi mezőnye kifejezés a világ könyvtárosaikat jelöli a szövegben.	<b>I</b>	<b>H</b>
b) A szakma íratlan törvénye szerint az ajándékba kapott könyveket olvasás után illik visszaküldeni.	<b>I</b>	<b>H</b>
c) A köszönőlevélben illik az elolvasott könyvről véleményt nyilvánítani.	<b>I</b>	<b>H</b>
d) A kölyökírók kifejezés arra utal a szövegben, hogy a naplóíró és társait már gyermekkorukban kezdték tanítani az idősebb írók, mégpedig úgy, hogy sokat diktáltak nekik.	<b>I</b>	<b>H</b>
e) A naplóírói én könyvtára folyamatosan gyarapodik.	<b>I</b>	<b>H</b>

7. Keresd meg a szövegrészletnek azt a tagmondatát, amelyben halmozott állítmány található, majd másold le azt a vonalra!

---

8. Elemezd a szokásos **aláhúzási módszerrel** a szemelvény alábbi **tagmondatát, jelöld** (írd az aláhúzás alá) a **jelzők** és **határozók fajtáját**, majd **rajzold meg** a mondat **ágrajzát!**

... az előttünk járó nagy nemzedék diktálta számunkra az etikát és a szakmai illemszabályokat.

9. Az alábbi táblázatban **írd be** a szemelvényből kiválasztott **szóalakok** melletti rovatba a **nekik megfelelő szerkezeti képlet sorszámát!** (T = tő, K = képző, J = jel, R = rag. Az igeikötőt tömorfémának tekintjük.)

a) elhatározom		1. T + K + K + K + R
b) mezőnyéből		2. T + K + T + R
c) tisztességesen		3. T + T + K + R
d) feldolgozni		4. T + K + J + R
e) köszönőlevélben		5. T+T+K+K

10. **Állapítsd meg**, milyen **szófaji értékük van** az alábbi szavaknak a **szemelvényben!** Írd be az egyes szófajok alfaját is, ha van. (Pl. ez – mutató névmás, alva – határozói igenév stb.)

Szó	Szófaji érték (szófaj és alfaj – ha van)	Szó	Szófaji érték (szófaj és alfaj – ha van)
magam		nincs	
hadd		olvasnivalót	
ismét		köszönöm	
mellett		járó	
pedig		boldogan	

11. **Alakítsd át** a szövegrészlet **legelső tagmondatát felszólító mondattá**, majd **állapítsd meg**, **milyen mássalhangzó-változásokat** tapasztalsz az új mondat igéiben! (Másold le az igéket, és jelöld bennük a hangváltozás helyét!) **Ügyelj a helyesírásra!**

\_\_\_\_\_

Mássalhangzó-változások: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

12. Töltsd ki az alábbi táblázatot! (Az igealakok ragozásáról a szöveggörnyezet alapján döntsél!)

Igealak	Mód	Idő	Szám	Személy	Ragozás
kapnék					
elhatározom					
választottam					
bírálhassak					

13. Értelmezd szinonimával (rokon értelmű szóval) a szövegrészlet *fonákja* szavát!

---

14. Értelmezd szinonimával vagy szerkezetes kifejezéssel a szemelvény alábbi **idegen szavait!**

a) etika \_\_\_\_\_

b) antikvárium \_\_\_\_\_

15. Milyen fajtájú morféma, a *meghatódni* főnévi igenév *-hat-* eleme? **Karikázd be** a helyes válasz betűjelét!

a) a ható ige képzője;

b) tőmorféma;



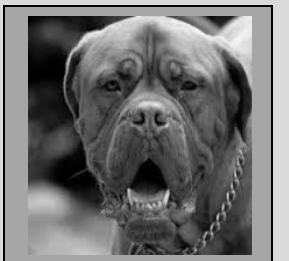
c) tőszámnév.

16. Keress két igenévi előtagú alárendelt összetett szót a szövegrészletben, és **állapítsd meg** mindkettőnél az összetétel fajtáját!

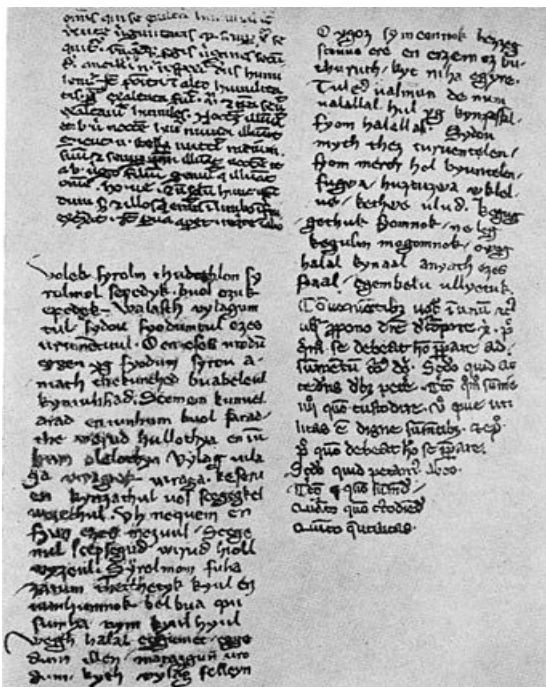
a) \_\_\_\_\_ Fajtája: \_\_\_\_\_

b) \_\_\_\_\_ Fajtája: \_\_\_\_\_

17. Találd ki, melyik **közmondásokat** rejtik az alábbi képek!

	Egyik	Másik
		
a)	b)	

18. **Állapítsd meg** az alábbi képen látható **nyelvemlékünk** címét! Ez egyike a legrégebbi nyelvemlékeinknek (a 13. században íródott), s az első fennmaradt magyar nyelvű versként tartjuk számon. **Határozd meg**, melyik **kódexben** található! **Karikázd be** a helyes válasz betűjelét!



I. A nyelvemlék címe:

---

II. Melyik kódexben található?

- a) a Bécsi kódexben  
 b) a Leuveni kódexben  
 c) a Pray-kódexben

19. Találd ki, melyik **keresztneveket rejtik** az alábbi meghatározások, melyeknek **hívószavai** a keresett keresztnév egy-egy részének vagy egészének **szinonimái**, illetve **definíciói**. A keresett keresztnévet a **szórészek egybeolvasásával** kapod meg. (Pl. Faaprító szerszám lakatja = Baltazár; Fogyaszd = Egyed) Segítségül zárójelben utalunk rá, hogy férfi (F) vagy női (N) névről van-e szó.

- a) Egyketted ismeretlen (F) = \_\_\_\_\_  
 b) Ének e napon (N) = \_\_\_\_\_  
 c) Létezik szerb „igen” (N) = \_\_\_\_\_  
 d) Gabonaféléd (F) = \_\_\_\_\_

20. Az alábbi **összetett mondatokban** tedd ki a helyes **mondatvégi írásjelet!**

- a) Kérdezd meg tőle, hogy eljön-e a ma esti ünnepségre\_\_\_\_  
 b) Eljön ma este az ünnepségre, vagy inkább otthon marad\_\_\_\_  
 c) Senki sem tudja, el akar-e jönni\_\_\_\_  
 d) Ki tudná megmondani, eljön-e\_\_\_\_

## JAVÍTÁSI KULCS A 4. OSZTÁLYOS TESZTHEZ

(2018. évi köztársasági anyanyelvi verseny)

<b>Megoldások</b>	<b>Pontozás</b>
<p>1. <sup>1</sup>Szerencsére ennyi év után is tudok lelkesülni, meghatódni, szívből derülni,   <sup>2</sup> <b>pedig</b> az író színét, fonákját ismeri az irodalomnak,  <sup>3</sup> <b>s</b> (olyat) is látott már,   <sup>4</sup> milyen folyamat (az), <sup>5</sup> <b>mikor</b> regényt írnak.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="text-align: center;"> </div> </div> <p>Mindkét ábrázolási mód elfogadható. – A tagmondatok közötti viszony minősítésénél minden pontos meghatározás 0,1 pontot ér. A szerkezeti ábránál nincs részpontozás, de amennyiben a mellé- és alárendelő kapcsolódások helyesek, az ábra akkor is 0,5 ponttal osztályozható, ha esetleg a konkrét mondatfajta eltévesztette a versenyző. (Ti. annak minősítése és pontozása a feladat első részében történt.)</p>	<p><b>5 × 0,1 = 0,5</b></p> <p style="text-align: center;"><b>0,5</b></p> <p style="text-align: right;"><b>Összesen 1</b></p>
2. Amikor saját maga, kedve szerint választ olvasmányt. (A mondat egyéb megfogalmazása is elfogadható, ha ez az értelme.)	<b>1</b>
3. b) a kapcsolódás nyelvtani mutatóihoz	<b>1</b>
4. <u>Kíváncsi</u> a történet végére, vagy egy tanulmány felvetette kérdés megoldására, <u>tud lelkesülni, meghatódni, szívből derülni</u> . (Az aláhúzott elemeknek kell szerepelniük a megoldásban.)	<b>4 × 0,25 = 1</b>
5. Pl. Minden alkalommal sok (régii, használt) könyvet <u>vásárol</u> és visz haza. (Egyéb megfogalmazás is elfogadható, ha kiderül belőle, hogy a rablás átvitt értelemben történik.)	<b>1</b>
6. a) – H; b) – H; c) – I; d) – H; e) – I	<b>5 × 0,2 = 1</b>
7. fellázadok és elhatározom	<b>1</b>
8. ... <i>az előtűnk járó nagy nemzedék diktálta számunkra az etikát és a szakmai illemszabályokat.</i> <hh (kij)<="" h2="" kij="" mij="" rh=""  =""     =""                     =""> <p>A jelzők és a határozók pontos meghatározását 0,1-0,1 ponttal pontozzuk. (A mondat fő részeinek és a tárgynak a felismerése ezen a szinten már alapvetően elvárható.)</p> </hh>	<b>5 × 0,1 = 0,5</b>

<div style="text-align: center;"> <pre> graph TD     A[A] --- kiJ[kiJ]     A --- miJ1[miJ]     kiJ --- hH[hH]     miJ1 --- rH[rH]     miJ1 --- TT[T-T]     TT --- miJ2["miJ (kiJ)"] </pre> </div> <p>Az ágrajzra nem adunk részpontokat. Ha a versenyző nem ismeri fel a halmozott tárgyat, de egyébként helyes az ábrája, a részfeladatra 0,4 pont adható.</p>	<p style="text-align: center;"><b>1 × 0,5 = 0,5</b></p> <p style="text-align: right;"><b>Összesen: 1</b></p>																														
9. a) – 3.; b) – 4; c) – 1. d) – 5.; e) – 2.	<b>5 × 0,2 = 1</b>																														
10. <i>magam</i> – visszaható névmás; <i>hadd</i> – módosítószó; <i>ismét</i> – időhatározó-szó; <i>mellett</i> – névutó; <i>pedig</i> – (ellentétes/mellérendelő) kötőszó; <i>nincs</i> – (lét)ige; <i>olvasnivalót</i> – főnév; <i>köszönöm</i> – főnévi igenév; <i>járó</i> – (folyamatos) melléknévi igenév; <i>boldogan</i> – melléknév	<b>10 × 0,1 = 1</b>																														
11. Lázadjak fel és határozom el! lázad <b>jak</b> – összeolvadás; határoz <b>zam</b> – írásban jelölt (nyelvtanilag kötött/alaktani) teljes hasonulás (Ha a versenyző nem jelöli a mondatvégi felkiáltójelet és/vagy az igekötőt nem helyezi hátravetett pozícióba, nem ismerhető el a megoldás.)	<p style="text-align: center;"><b>0,5</b></p> <p style="text-align: center;"><b>2 × 0,25 = 0,5</b></p> <p style="text-align: right;"><b>Összesen: 1</b></p>																														
12. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Igealak</th> <th>Mód</th> <th>Idő</th> <th>Szám</th> <th>Személy</th> <th>Ragozás</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>kapnék</td> <td>feltételes</td> <td>jelen</td> <td>E</td> <td>1.</td> <td>alanyi</td> </tr> <tr> <td>elhatározom</td> <td>kijelentő</td> <td>jelen</td> <td>E</td> <td>1.</td> <td>tárgyas</td> </tr> <tr> <td>választottam</td> <td>kijelentő</td> <td>múlt</td> <td>E</td> <td>1.</td> <td>tárgyas</td> </tr> <tr> <td>bírálhassak</td> <td>felszólító</td> <td>jelen</td> <td>E</td> <td>1.</td> <td>alanyi</td> </tr> </tbody> </table>	Igealak	Mód	Idő	Szám	Személy	Ragozás	kapnék	feltételes	jelen	E	1.	alanyi	elhatározom	kijelentő	jelen	E	1.	tárgyas	választottam	kijelentő	múlt	E	1.	tárgyas	bírálhassak	felszólító	jelen	E	1.	alanyi	<b>4 × 0,25 = 1</b>
Igealak	Mód	Idő	Szám	Személy	Ragozás																										
kapnék	feltételes	jelen	E	1.	alanyi																										
elhatározom	kijelentő	jelen	E	1.	tárgyas																										
választottam	kijelentő	múlt	E	1.	tárgyas																										
bírálhassak	felszólító	jelen	E	1.	alanyi																										
13. visszája/hátoldala	<b>1</b>																														
14. <i>etika</i> – erkölcsan/ erkölcsi szabályok rendszere; <i>antikvárium</i> – régiségkereskedés vagy -gyűjtemény/régi könyvek boltja (Egyéb helyes meghatározások is elfogadhatóak.)	<b>2 × 0,5 = 1</b>																														
15. b) tömorféma	<b>1</b>																														
16. olvasnivaló – (cél- vagy állandó) határozós összetétel; köszönőlevél – (minőség)jelzős összetétel	<b>4 × 0,25 = 1</b>																														
17. a) A kutya ugat, a karaván halad. b) Egyik kutya, másik eb.	<b>2 × 0,5 = 1</b>																														
18. I. Ómagyar Mária-siralom; II. b) a Leuveni kódexben	<b>2 × 0,5 = 1</b>																														
19. a) Félix; b) Dalma; c) Vanda; d) Árpád	<b>4 × 0,25 = 1</b>																														
20. a) felkiáltójel; b) kérdőjel; c) pont; d) kérdőjel	<b>4 × 0,25 = 1</b>																														